

В. К. Коробов

*доцент кафедри соціально-економічної
географії Херсонського державного університету
vk_korobov@mail.ru*

К. В. Черкашин

*доцент кафедри політології
Донецького національного університету
cyrilch@rambler.ru*

СОЦІАЛЬНО-ПРОСТОРОВІ «ЕЛЕКТОРАЛЬНІ РОЗКОЛИ» НА ХЕРСОНЩИНІ ПІД ЧАС ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ 2012 Р.

Просторовий, соціо-географічний аналіз електоральних ситуацій, може бути оснований, на наш погляд, на інтеграціоністській парадигмі П.Бурдьє, який визначав соціально-політичний простір як «ансамбль невидимих зв'язків» [1]. Визначаючи сутність диференціації простору, Бурдьє вживає термін «поле», ми також розглядаємо структуру електорального поля, яке насичене відносинами між суб'єктами виборчого процесу – виборцями, кандидатами, партіями та ін..

Застосування картографічного методу в соціологічних дослідженнях електоральних процесів відкриває переваги міждисциплінарної, інтегративної парадигми (яка поєднує соціологічні і географічні підходи) вивчення політичного процесу в найцікавішій Херсонській області сучасної України, допомагає формуванню сучасних уявлень про політичну і соціальну географію регіону.

Ми наголошуємо на відкритті багатоманітності електоральних альтернатив, які властиві не тільки для електорального простору всієї України, але навіть для окремо розглянутого простору Херсонської області, її адміністративно-територіальних районів.

Чи не найважливіший результат картографування результатів виборів в країні і регіоні – це розуміння того, що ніякого єдиного гомогенного політичного, електорального простору немає ні в Україні в цілому (про що свідчать чисельні всеукраїнські дослідження), ні в Херсонському регіоні, в тому числі (що ми намагаємося показати в даній публікації). В різних

регіонах вибори проходять в різних соціокультурних мовах і тому мають різні особливості і результати.

В даній публікації робиться спроба відобразити на карті і порівняти політичні результати виборів до Верховної Ради України 2012 року в адміністративних районах Херсонської області, дати як тлумачення наявному розколу електорального простору Херсонської області, так і соціокультурним чинникам такого розколу. Такими чинниками виступають стійкі особливості ставлення соціуму до виборів, стиль політичних відносин виборців і місцевого нобілітету, наявність у широких верств виборців електоральної культури, тобто, певної самостійності при голосуванні.

Картографування результатів виборів в Херсонській області чітко вказує на рівень керованості областю з боку місцевої влади, на її здатність добиватися потрібних їй результатів на виборах.

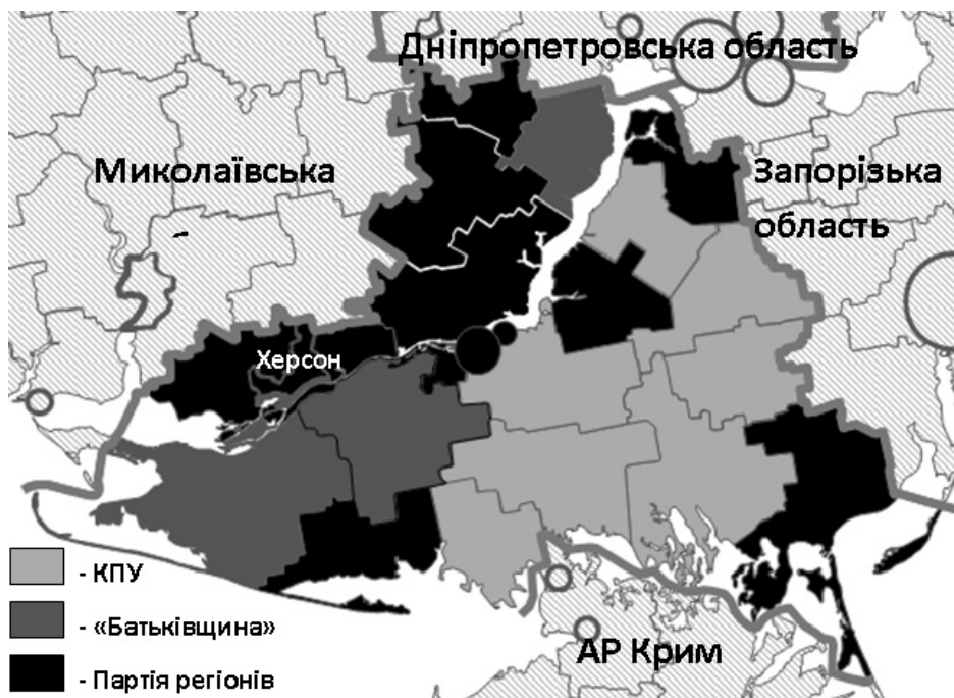
Дуже важливим моментом актуальності нашого дослідження є потреба в картографуванні тих великих за обсягом масивів соціологічної і виборчої інформації, які накопичуються в наших регіонах. Навіть просте конвертування цих інформаційних масивів в картографічну форму саме по собі є важливим методичним і дослідницьким завданням. У якості фактологічної основи дослідження використані опубліковані Центральною Виборчою комісією України результати парламентських виборів 2012 року.

Таблиця 1. Результати виборів до Верховної Ради України 28 жовтня 2012 р. по виборчим округам Херсонської області (%) [2].

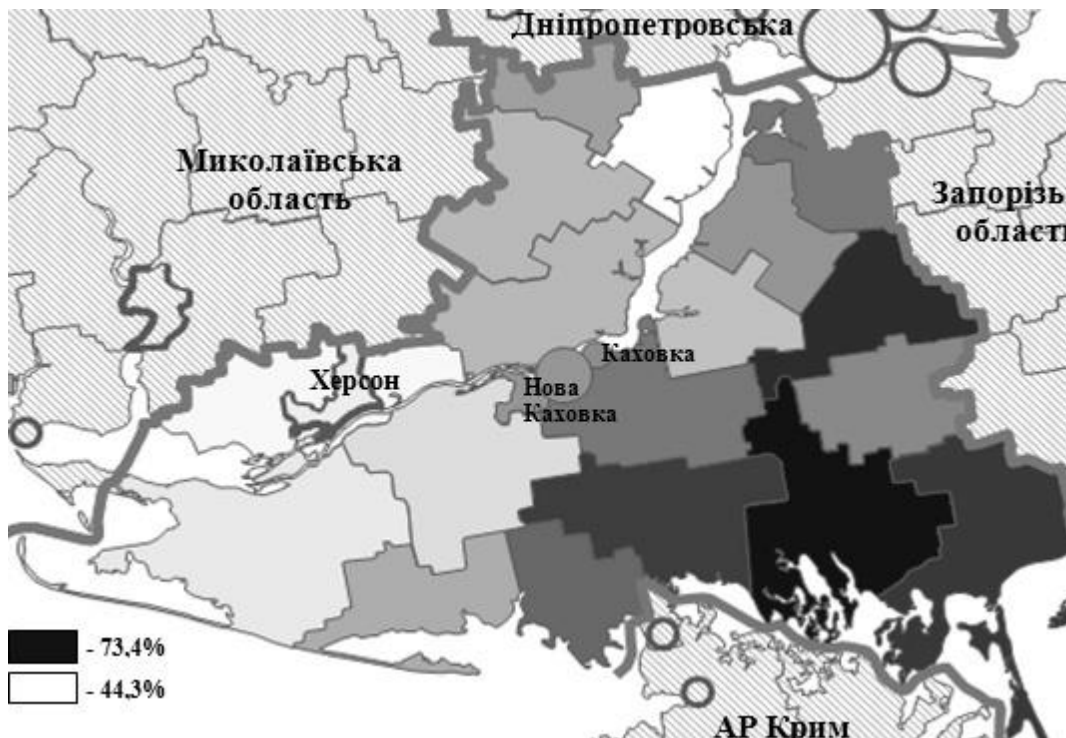
Партії	182 округ	183 округ	184 округ	185 округ	186 округ
ПР	28,35	28,37	29,93	33,90	25,70
КПУ	17,50	16,67	23,25	30,83	26,61
Батьківщина	23,79	23,08	23,81	16,14	22,74
УДАР	16,51	19,07	11,43	9,08	13,34
Свобода	7,02	5,95	4,46	2,57	4,13

В чотирьох округах – 182,183, 184 і 185 перемогла Партія регіонів, випередивши найближчого конкурента на 3-5%. В 186 окрузі перемогла Комуністична партія. Ці результати невтішні для місцевої влади. В мажоритарних округах представники правлячої Партії регіонів також виграли лише 3 мандати, 2 інші мандати завоювали представники партії УДАР. Результати Партії регіонів по Херсонській області (29,34%) нижчі від результатів ПР в сусідніх Миколаївській (40,46%) і Одеській (41,90%) областях. Результати голосування по Херсонській області найбільше схожі із результатами голосування по всій Україні в цілому, на відміну від результатів голосування по іншим новоросійським областям – Одеській і Миколаївській [3].

Застосування картографічного методу (Див. Мал. 1 і 2) для представлення і аналізу даних виборів 2012 року показують, що найважливішими особливостями даних виборів є два потужних «просторових електоральних розколи» Херсонщини: «схід-захід» (проросійські і проєвропейські настрої) і «місто-село» (влада і опозиція).

Мал.1. Партії-переможці по адміністративно-територіальним одиницям

Херсонської області на парламентських виборах 2012 р.

Мал.2. Адміністративно-територіальні одиниці Херсонської області за рівнем підтримки «євразійців» (ПР, КПУ, «Руський блок», СПУ) на парламентських виборах 2012 р.

Перший «електоральний розкол» - східні райони області більшою мірою підтримують «євразійські» політичні сили, які висувають ідею дружби із Росією, Білорусією і підтримують інтеграцію України в євразійський простір, вступ до Митного союзу та ін. (Див. Мал. 2). Це перш за все, Генічеський, Новотроїцький, Чаплинський, Ніжньосірогоський райони. В західних і північних районах найвищий рівень підтримки «помаранчевих» політичних сил. Це притаманно Нововоронцовському, Великоолександрівському, Високопільському, Білозерському, Цюрупинському и Голопристанському районам.

Другий «електоральний розкол» Херсонської області корелює із типом поселень (Див. Мал. 1). Міста більшою мірою голосували за Партію регіонів, тому що тут ефективніше діяв так званий «адміністративний ресурс»,

активніше проводилася сама виборча кампанія, був потужнішим вплив влади на виборців. Треба зважати на більш високий рівень життя і вдоволеності своїм життям саме у жителів обласного центру і міст обласного підпорядкування. Сільські виборці, жителі сіл і селищ, більш схильні були до підтримки опозиції, Комуністичної партії – на сході, і «помаранчеві» партії – на заході області.

В цілому електоральна географія області має досить виражені відмінності, які полягають у тому, що політичні, електоральні орієнтації жителів різних районів області мають значну несхожість. Такі політичні відмінності між територіями в цілому не були властиві Південно- Східній Україні під час виборів 2012 року. Така особливість електоральної географії Херсонщини 2012 р. може бути пояснена периферійним і аграрним характером області. На Херсонщині 40% населення проживає в сільській місцевості, це найбільш «сільська» область Південно-Східної України.

Відносний електоральний успіх опозиції на Херсонщині під час виборів 2012 р. (особливо в аграрних районах) може бути пояснений закриттям і відсутністю на даний момент на території області великих індустріальних підприємств, цей фактор утруднює контроль за виборцями і територіями. Окрім того, через малонаселеність області сюди напевне не були направлені значні ресурси на проведення виборчої кампанії, що також вплинуло на її результати.

На основі застосування картографічного методу до дослідження результатів парламентських виборів 2012 року на Херсонщині, можна зробити висновок про неоднорідність політичного електорального районування області, що не є типовим для Півдня і Сходу України.

Головними «електоральним розколами» Херсонської області є розкол на схід-захід («євразійці» і «помаранчеві»), і на «місто-село» (влада-опозиція).

Примітки і література:

1. Бурдые П. Социология политики. – М.: Socio-Logos, 1993. – С. 299.
2. Выборы до Верховной Рады Украины VII созыва. 28 жовтня 2012 р. Відомості про підрахунок голосів виборців в загальнодержавному виборчому окрузі в межах ОВО

[Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Офіційний веб-сервер. – 20 вересня 2013 г. - [Режим доступу до матеріалу] - <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/wp005?PT001F01=900>

3. Перелік одномандатних виборчих округів по Херсонській області. Додаток № 21 до постанови Центральної виборчої комісії від 28 квітня 2012 р. № 82. - Одномандатний виборчий округ № 182, Центр – місто Херсон, Суворовський район. Межі: частина Дніпровського, частина Суворовського районів міста Херсона з населеними пунктами Дніпровської та Суворовської районних у місті Херсоні рад. Кількість виборців – 164 236. Одномандатний виборчий округ № 183. Центр – місто Херсон, Комсомольський район. Межі: Комсомольський район, частина Дніпровського, частина Суворовського районів міста Херсона з населеними пунктами Дніпровської, Суворовської та Комсомольської районних у місті Херсоні рад, Білозерський район. Кількість виборців – 169 781. Одномандатний виборчий округ № 184. Центр – місто Нова Каховка. Межі: місто Нова Каховка з населеними пунктами Новокаховської міської ради, Бериславський, Великолепетиський, Великоолександрівський, Високопільський, Горностаївський, Нововоронцовський райони. Кількість виборців – 177 860. Одномандатний виборчий округ № 185. Центр – місто Каховка. Межі: місто Каховка, Верхньорогачицький, Генічеський, Іванівський, Каховський, Нижньосірогозький, Новотроїцький райони, частина Чаплинського району. Кількість виборців – 179 621. Одномандатний виборчий округ № 186. Центр – місто Цюрупинськ. Межі: Голопристанський, Каланчацький, Скадовський, Цюрупинський райони, частина Чаплинського району. Кількість виборців – 180 152